नेपाल राजपत्र

भाग ३

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २१] काठमाडौं, श्रावण १० गते २०२८ साल [संख्या १५

श्री ५ को सरकार

भूमिसुधार मन्त्रालयको

सूचना

श्री ५ को सरकारले बनाएको निम्न लेखिएबमोजिमको सहकारी संस्था (पहिलो संशोधन) नियमहरू २०२८ सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

सहकारी संस्था (पहिलो संशोधन) नियमहरू २०२८

सहकारी संस्था नियमहरू २०२८ (यसपछि "मूल नियमावली" भनिएको) लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

सहकारी संस्था ऐन २०१६ को दफा २६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ :–

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः– (१) यी नियमहरूको नाम "सहकारी संस्था (पहिलो संशोधन) नियमहरू २०२८" रहेको छ ।

(२) यी नियमहरू तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. मूल नियमावलीको नियम ४ मा संशोधनः– (१) मूल नियमावलीको नियम ४ को उप-नियम (१) मा रहेको "सो संस्थाको विनियम" भन्ने वाक्यांशको सट्टा "ऐन र यी नियमहरूको" भन्ने वाक्यांश राखिएको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

203

(२) मूल नियमावलीको नियम ४ को उपनियम (३) मा रहेको "सेक्रेटरी" भन्ने शब्दको सट्टा "सेक्रेटरी वा मुख्य प्रशासकीय अधिकारी" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

३. मूल नियमावलीको नियम ५ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ५ को उपनियम (२) पछि देहायको उपनियम (३) थपिएको छ :–

"(३) संस्थाको कुनै सदस्य त्यस संस्थाबाट हटे वा हटाइएमा शेयर खरीद गर्दा निजले वा निजको तर्फबाट दिइएको रुपैयाँ फिर्ता पाउने भए सो संस्थाको बिनियममा तोकिएको अवधिभित्र लिन वा दावी गर्न नआएमा उक्त रकम रजिष्ट्रारको स्वीकृति लिई सो संस्थाको जगेडा कोषमा जम्मा गर्न सकिनेछ ।"

४. मूल नियमावलीको नियम ६ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ६ को सट्टा देहायको नियम ६ राखिएको छ :–

"६. नाफाको वितरणः– (१) रजिष्टर्ड संस्थाको सालभरिको नाफा–नोक्सानीको हिसाव गर्दा नाफा देखिन आएकोमा खुद नाफाबाट ऐनको दफा १७ बमोजिमको रकम जगेडा कोषमा जम्मा गरी बाँकी रहेको रकमबाट १५ पन्ध्र प्रतिशतमा नबढाई रजिष्ट्रारको स्वीकृति लिई सदस्यहरूलाई लाभांश रूपमा बाँड्न सकिनेछ ।

(२) उपनियम (१) को अधीनमा रही लाभांश बाँड्दा चुक्ता शेयरको १५·/. पन्ध्र प्रतिशतमा नबढाई र पेट्रोनेज रिफण्डको सम्बन्धमा खुद नाफाको १५·/.पन्ध्र प्रतिशत-सम्म दिन सकिनेछ ।

स्पष्टीकरणः– यस उपनियमको तात्पर्यको लागि पेट्रोनेज रिफण्ड भन्नाले रजिष्टर्ड संस्थाले आफ्नो खुद नाफाबाट आफ्ना सदस्यहरूलाई उनीहरूमध्ये प्रत्येकले सो संस्थासंग गरेको कारोवारको आधार र अनुपातमा वितरण गरिने लाभांशलाई जनाउँछ ।

(३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम लाभांश बाँडिसकेपछि पनि कुनै रकम बाँकी हुन आएमा त्यस्तो रकम रजिष्ट्रारको स्वीकृति लिई अन्य कोषहरूमा लगाउन सकिनेछ ।"

५. मूल नियमावलीको नियम ८ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ८ मा रहेको "ऋणको" भन्ने शब्दको सट्टा "ऋण वा अन्य कुनै रकमको" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

६. मूल नियमावलीको नियम ९ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ९ को सट्टा देहायको नियम ९ राखिएको छ :–

"९. सदस्य संख्याको अधिकतम हदः– रजिष्टर्ड संस्थाको सदस्य संख्याको अधिकतम हद सो संस्थाको विनियममा तोकेबमोजिम हुनेछ ।

तर कुनै रजिष्टर्ड संस्थाको विनियममा अधिकतम सदस्य संख्याको हद नतोकिएको भए त्यस्तो रजिष्टर्ड संस्थाको अधिकतम सदस्य संख्या रजिष्ट्रारले तोकिदिएबमोजिम हुनेछ ।"

आधिकारिकता सम्पन्न विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७. मूल नियमावलीको नियम १८ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम १८ को उपनियम (४) को सट्टा देहायको उपनियम (४) राखिएको छ :–

"४. यो नियमबमोजिम हिसाव जाँच गरिसकेपछि देहायको कुरा समेत खोली रजिष्ट्रारको कार्यालयमा र सो संस्थाको समितिमा प्रतिवेदन पठाउनुपर्छ ।

(क) सोधनी वा कैफियत तलव गरेको कुराको यथाशीघ्र जवाफ पाए नपाएको,

(ख) हिसाव किताबहरू, आर्थिक विवरण पत्रहरू रजिष्ट्रारको निर्देशानुसार राखे नराखेको,

(ग) समिति वा कुनै सदस्य वा कर्मचारीले ऐन, नियम वा विनियम विपरीत कुनै काम कारवाई गरेको वा बेहिसाब गरेको वा रजिष्टर्ड संस्थालाई हानि--नोक्सानी गरे गराएको,

(घ) रजिष्टर्ड संस्थाको कारोवार संतोषप्रद रूपबाट संचालन भए नभएको,

(ङ) अन्य आवश्यक देखिएका कुराहरू,

(च) रजिष्टर्ड संस्थाको उन्नति वा प्रगतिको लागि कुनै सुझाव भए सो ।"

८. मूल नियमावलीको नियम १९ पछि थप :– मूल नियमावलीको नियम १९ पछि देहायको नियम १९ क. थपिएको छ :–

"१९. क. रजिष्टर्ड संस्था गाभी एकीकरण वा विभाजन गर्नेः– (१) रजिष्टर्ड संस्थाहरूको बेग्लाबेग्लै साधारण सभाले आफ्नो संस्था कुनै एक वा एकभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थाहरूसंग आपसमा गाभी एकीकरण गर्ने वा कुनै रजिष्टर्ड संस्थाको साधारण सभाले उपस्थित सदस्यहरूको तीन चौथाईको बहुमतले संस्थालाई दुइ वा दुइभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थामा विभाजन गर्ने निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दुइ वा दुइभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थालाई एउटैमा गाभी एकीकरण गर्ने निर्णय भएमा त्यस्तो निर्णय भएको कम्तीमा ३० तीस दिन पछि सो संस्थाहरूको संयुक्त साधारण सभा बोलाई सो सभाले पनि बहुमत द्वारा एकीकरण गर्ने निर्णय गरेको हुनुपर्छ ।

(३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम संस्थाहरूलाई गाभी एकीकरण गर्न वा संस्थालाई दुइ वा दुइभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थामा विभाजन गर्ने निर्णय गरेमा सम्बन्धित संस्थाले रजिष्ट्रारसमक्ष क्रमशः अनुसूचीको फाराम नं. (३) र (४) बमोजिमको ढाँचामा आवेदनपत्र दिई सम्बन्धित साइहरूलाई समेत त्यसको सूचना दिनुपर्छ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम पर्न आएको आवेदनपत्रउपर विचार गरी रजिष्ट्रारले मुनासिव देखेमा रजिष्टर्ड संस्थाहरूलाई गाभी एकीकरण वा विभाजन गरी प्रमाणपत्र दिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) उपनियम (१) तथा (२) मा जेसुकै लेखिएको भए तापनि एकै क्षेत्र वा दुइ वा दुइभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थाहरूलाई गाभी एकीकरण गरेमा वा कुनै रजिष्टर्ड संस्थालाई दुइ वा दुइभन्दा बढी रजिष्टर्ड संस्थाहरूमा विभाजन गरेमा संस्था बढी प्रभावकारी ढङ्गबाट संचालन हुन सक्दछ भन्ने लागेमा रजिष्ट्रारले त्यस्ता संस्थाहरूलाई गाभी एकीकरण वा विभाजन गरी प्रमाणपत्र दिन सक्नेछ ।

(६) उपनियम (४) वा (५) बमोजिम प्रमाणपत्र पाएपछि गाभी एकीकरण वा विभाजन भएको रजिष्टर्ड संस्थाको पुराना प्रमाणपत्रहरू स्वतः खारेज भएको मानिनेछ ।

(७) गाभी एकीकरण भएका संस्थाहरूले पहिले गरेको लेनदेन कारोवार लगायत सम्पूर्णअधिकार तथा दायित्व एकीकरण भएको संस्थाको हुनेछ र विभाजन भएका संस्थाहरूको हकमा त्यस्तो पहिले गरेको लेनदेन कारोवार लगायत सम्पूर्ण अधिकार तथा दायित्वको वितरण आवेदनपत्रमा उल्लेख गरे अनुसार हुनेछ ।

तर उपनियम (५) बमोजिम गाभी एकीकरण वा विभाजन भएका संस्थाहरूको पुरानो लेनदेन कारोवार लगायत सम्पूर्ण अधिकार तथा दायित्व रजिष्ट्रारले तोकिदिए-बमोजिम हुनेछ ।"

९. मूल नियमावलीको नियम २० मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम २० को उपनियम (४) पछि देहायको उपनियम (५) थपिएको छ :–

"५. उपनियम (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएपनि रजिष्टर्ड संस्थाको विनियममा अन्यथा लेखिएकोमा बाहेक पहिलो पटक गणपूरक संख्या नपुगी दोस्रो पटक बोलाइएको सभामा कम्तीमा ३ तीन जना सदस्य उपस्थित भएमा गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।"

१०. मूल नियमावलीको नियम २४ पछि थपः–मूल नियमावलीको नियम २४ पछि देहायको नियम २४ क. थपिएको छ :–

"२४ क. उत्पादनको बेच–विखनः– (१) रजिष्टर्ड संस्थाले चाहेमा आफ्ना सदस्यहरूले गरेको उत्पादनमा निजलाई उपभोगको लागिभन्दा बढी भएको उत्पादन सोही संस्थालाई वा सो संस्थामार्फत विक्री–वितरण गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न सक्नेछ" ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको व्यवस्थाको उल्लंघन गर्ने सदस्यलाई रजिष्टर्ड संस्थाले त्यस्तो सदस्यले संस्थाबाट पाइआएको वा पाउने सहुलियत वा अन्य सुविधा आंशिक वा पूर्ण रूपले नपाउने गर्न सक्नेछ ।"

११. मूल नियमावलीको नियम ३१ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ३१ मा रहेको "रजिष्ट्रार र रजिष्टर्ड संस्थाको साधारण सभाको" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "रजिष्ट्रारको" भन्ने शब्द राखिएको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१२. मूल नियमावलीको नियम ३५ पछि थपः– मूल नियमावलीको नियम ३५ पछि देहायको नियम ३५ क. थपिएको छ :–

"३५ क. दण्ड सजायः– (१) नियम १५ बमोजिम मागेको सूचना वा खबर नदिएमा वा नियम १८ बमोजिम हिसाव जाँच गर्दा हिसाव किताव ठीक दुरुस्त राखेको नदेखिएमा वा राखेकोमा पनि हिसाव अद्यावधि भएको नदेखिएमा रजिष्ट्रारले त्यस्तो संस्थाको कारोवार रोक्ने आदेश दिन वा सम्बन्धित अफिसर वा कर्मचारीलाई बढीमा रू. ५०।– पचाससम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गरिएको जरीवानाको रकम सम्बन्धित रजिष्टर्ड संस्थाको कोषमा जम्मा गरिनेछ ।"

१३. मूल नियमावलीको नियम ३८ मा संशोधनः– मूल नियमावलीको नियम ३८ को उप–नियम (२) को सट्टा देहायको उपनियम (२) राखिएको छ :–

"२. उपनियम (१) बमोजिम रजिष्ट्रारले गरेको निर्णय वा नियम ३५ क. बमोजिम रजिष्टर्ड संस्थाको कारोवार रोक्ने गरी भएको आदेश वा जरीवानामा चित्त नबुझ्ने पक्षले सो निर्णय आदेश वा जरीवाना भए गरेको मितिले ३५ दिनभित्र भूमिसुधार मन्त्रालयमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र त्यस्मा सो मन्त्रालयले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।"

१४. मूल नियमावलीको अनुसूचीमा संशोधनः– मूल नियमावलीको अनुसूचीको सट्टा यसैसाथ संलग्न अनुसूची राखिएको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।